

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης
Πολυτεχνική Σχολή
Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών &
Μηχανικών Υπολογιστών
Τομέας Ηλεκτρονικής και Υπολογιστών

Διπλωματική Εργασία

Αρχιτεκτονική ενίσχυση αγροτικών IoT συστημάτων πραγματικού χρόνου

Επιμέλεια:

Δημήτριος Ντέντας
ΑΕΜ: 10446

Επίβλεψη:

Κωνσταντίνος Παναγιώτου
Γιώργος Σιαχάμης

Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 2026

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή	1
2	Επισκόπηση της Ερευνητικής Περιοχής	2
3	Θεωρητικό Υπόβαθρο	6
3.1	Αρχιτεκτονικές CPS και Κατανεμημένα Συστήματα	6
3.2	Streams, Event-Driven και Batch vs Real-Time Processing .	7
3.3	Αρχιτεκτονικές Streams: Lambda και Kappa	8
3.4	Διασύνδεση Υποσυστημάτων	8
3.5	Αποθήκευση, Consistency Models και Caching	8
3.6	Διαχείριση Υποδομής και Cloud-Native Patterns	9
4	Εργαλεία	11
4.1	Kafka	12
4.2	Flink	13
4.3	Cassandra	13
4.4	Caching	14
4.5	Kubernetes	15
5	Υλοποιήσεις	16
5.1	Αρχιτεκτονική υποδομή	17
5.1.1	Τοπολογία και ρόλοι κόμβων	17
5.2	Ροή δεδομένων σε πραγματικό χρόνο	18
5.2.1	Πηγές ροής δεδομένων	18
5.2.2	Τεχνολογίες Streaming	18
5.2.3	Παρατηρησιμότητα Streaming	20
5.2.4	Ανθεκτικότητα και ανοχή σε σφάλματα	21
5.3	Υπηρεσίες Εφαρμογών	22
5.3.1	API εξυπηρέτησης δεδομένων	22
5.3.2	Valkey cluster	24
5.4	Ένταξη πελάτη	25

6	Πειράματα	26
7	Συμπεράσματα	27
	Βιβλιογραφία	28

1

Εισαγωγή

2

Επισκόπηση της Ερευνητικής Περιοχής

Στη σύγχρονη γεωργία, ένας δυσλειτουργικός αισθητήρας που περνά απαρατήρητος για ώρες μπορεί να οδηγήσει σε αποτυχημένο πότισμα ή καταστροφή καλλιεργειών. Αυτό το ενιαίο σημείο αποτυχίας αναδεικνύει την ανάγκη για αυτόνομα, ανθεκτικά και παρατηρήσιμα συστήματα σε κλίμακα. Η ανάγκη αυτή εναρμονίζεται με τον οδικό χάρτη (Roadmap) προς ανθεκτικά Κυβερνοφυσικά Συστήματα (CPS) που περιγράφεται από τους Ratasich et al. [1], οι οποίοι δίνουν έμφαση στην ανίχνευση ανωμαλιών κατά τη διάρκεια λειτουργίας, στην απομόνωση σφαλμάτων και στην αυτοϊαση σε δυναμικά Internet of Things (IoT) περιβάλλοντα.

Οι συσκευές IoT παράγουν, σε πραγματικό χρόνο, μεγάλο όγκο δεδομένων, είτε σε μορφή χρονοσειράς, είτε ως ιστορικά δεδομένα [2]. Επομένως, η κλίμακα αυτή αποτελεί βασική αιτία εμφάνισης προβλημάτων και αστοχιών. Ωστόσο, για να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία των κρίσιμων υποδομών ενός νευραλγικού τομέα, όπως η γεωργία, οφείλουμε ως μηχανικοί να παρέχουμε λύσεις για τον παραγωγό και κατά συνέπεια για τον πολίτη, που εξασφαλίζουν τόσο την ποιότητα, όσο και την αναμενόμενη ποσότητα των αγροτικών προϊόντων.

Σε χώρες όπως η Ελλάδα, όπου η οικονομία και η αυτονομία έγκεινται σε μεγάλο βαθμό στη γεωργική παραγωγή, η υστέρηση του γεωργικού τομέα ως προς την ενσωμάτωση τεχνολογικών καινοτομιών έχει

συμβάλλει στην αποδυνάμωσή του και στη χαμηλή του συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη, όπως επισημαίνουν οι Kyrkilis et al. [3]. Η αξιοποίηση τεχνολογιών πραγματικού χρόνου θα μπορούσε να αποτελέσει κρίσιμο παράγοντα για την αντιστροφή αυτής της τάσης και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της αποδοτικότητας του πρωτογενούς τομέα.

Σε κρίσιμες εφαρμογές, όπως η αγροδιατροφή, η διατάραξη στη ροή δεδομένων ή στη λήψη των αποφάσεων μπορεί να οδηγήσει σε σπατάλη τροφίμων, οικονομική απώλεια ή επισιτιστική ανασφάλεια. Σύμφωνα με τους Callo και Mansouri [4], η ανθεκτικότητα των παγκόσμιων δικτύων διανομής τροφίμων εξαρτάται από την δυνατότητα των πληροφοριακών συστημάτων να ανταπεξέρχονται σε γεωπολιτικές ή υγειονομικές κρίσεις μέσω μηχανισμών ευελιξίας και προσαρμογής. Αυτό σημαίνει πως σε ότι αφορά σε αντίστοιχα συστήματα, στα οποία βασίζεται ο πληθυσμός (και η οικονομία) μιας χώρας, η αρχιτεκτονική που χρησιμοποιείται θα πρέπει να είναι άρτια, μελετημένη, αλλά και να εξασφαλίζει την ομαλή και συνεχή λειτουργία τους.

Η σύγχρονη ερευνητική κοινότητα έχει μετατοπίσει το ενδιαφέρον της από στατικές προσεγγίσεις παρακολούθησης προς ολοκληρωμένες αρχιτεκτονικές λειτουργικής ανθεκτικότητας, οι οποίες συνδυάζουν συνεχές monitoring, αυτόματη διάγνωση βλαβών και δυναμική ανάκαμψη. Βασισμένα στις αρχές των CPS, τα σύγχρονα αυτά πρότυπα επικεντρώνονται όχι μόνο στην αποτροπή σφαλμάτων, αλλά και στην ικανότητα του συστήματος να απορροφά, να ανακάμπτει και να προσαρμόζεται σε απρόβλεπτες συνθήκες λειτουργίας, με διατήρηση της κρίσιμης απόδοσης. Όπως επισημαίνουν οι Lee et al. [5], η ποσοτικοποίηση της ανθεκτικότητας απαιτεί νέες μετρικές, όπως η καμπύλη ανθεκτικότητας (resilience curve) και το πλαίσιο R4 (Redundancy, Robustness, Resourcefulness, Rapidity), τα οποία μπορούν να ενσωματωθούν ακόμα και σε πραγματικά περιβάλλοντα cloud-native, διασφαλίζοντας ιδιότητες όπως υψηλή διαθεσιμότητα, αυτοθεραπεία και επιχειρησιακή συνέχεια (business continuity).

Βάσει της μελέτης των Sharma et al. [6], αναδεικνύεται η ολοένα αυξανόμενη σημασία της χρήσης IoT τεχνολογιών στον τομέα της γεωργίας ακριβείας, όπου η αξιοποίηση αισθητήρων για την παρακολούθηση παραμέτρων όπως η υγρασία, η θερμοκρασία, η αγωγιμότητα και τα επίπεδα θρεπτικών συστατικών του εδάφους (Αζώτου, Φωσφόρου, Καλίου), επιτρέπει την ακριβή λήψη αποφάσεων σε πραγματικό χρόνο.

Η προσέγγιση αυτή ευθυγραμμίζεται με την ανάγκη για ευέλικτες, αποκεντρωμένες υποδομές λήψης αποφάσεων, οι οποίες υποστηρίζονται από μηχανισμούς edge analytics και cloud ενορχήστρωσης. Στο πλαίσιο

αυτό, η μελέτη των Akhtar et al. [7] τονίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης του edge computing για την επεξεργασία δεδομένων από αισθητήρες σε πραγματικό χρόνο, επιτρέποντας την αξιολόγηση του εδάφους και την παρακολούθηση ρύπων με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Υποστηρίζει, επιπλέον, πως η ενσωμάτωση τεχνικών μηχανικής μάθησης στην αλυσίδα επεξεργασίας των δεδομένων, όπως η αυτόματη πρόβλεψη της καταλληλότητας του εδάφους για συγκεκριμένες καλλιέργειες, ενισχύει την αξία των IoT συστημάτων και απαιτεί αρχιτεκτονική σχεδίαση που υποστηρίζει δυναμική ανάλυση και διαλειτουργικότητα.

Παρά το γεγονός ότι η τεχνολογία δεν έχει ακόμη ενσωματωθεί πλήρως στον αγροτικό τομέα, παρατηρείται αυξανόμενη τάση υιοθέτησης καινοτόμων λύσεων, ιδιαίτερα στο επίπεδο του αγρού. Μια από τις πιο προσιτές προσεγγίσεις βασίζεται στην αξιοποίηση αισθητήρων (θερμοκρασίας, υγρασίας, φωτός, βροχόπτωσης, ταχύτητας ανέμου) οι οποίοι σχηματίζουν ένα τοπικό δίκτυο συλλογής δεδομένων στον χώρο της καλλιέργειας. Τα δεδομένα που συλλέγονται μεταφέρονται σταδιακά προς υπολογιστικές μονάδες αυξημένης ισχύος, σχηματίζοντας μια πολυεπίπεδη, αποκεντρωμένη υποδομή που επιτρέπει τόσο την τοπική επεξεργασία όσο και την κεντρική αποθήκευση και ανάλυση [8].

Τα ευρήματα αυτά ενισχύουν την άποψη ότι η αρχιτεκτονική ενός ανθεκτικού IoT συστήματος στον αγροδιατροφικό τομέα πρέπει να υποστηρίζει συνεχές monitoring, on-device προεπεξεργασία και ασφάλεια, επεκτάσιμη μετάδοση δεδομένων, προκειμένου να επιτευχθεί πλήρης αυτοματοποίηση και ευστάθεια λειτουργίας σε ετερογενή, διασυνδεδεμένα περιβάλλοντα πεδίου.

Με στόχο, λοιπόν, την αρχιτεκτονική ενίσχυση του συστήματος *Nostradamus* προτείνεται, ως απόρροια των παραπάνω μελετών, η ενσωμάτωση μηχανισμών caching, observability και self-healing. Παρότι υπάρχουν επιμέρους τεχνολογίες που προσφέρουν τέτοιες δυνατότητες, η υιοθέτησή τους σε πραγματικές πολυεπίπεδες IoT πλατφόρμες συνοδεύεται από σημαντικές προκλήσεις. Στα κατανεμημένα συστήματα, η προσθήκη μιας νέας υπηρεσίας ή λειτουργικότητας συνοδεύεται συχνά από μη προβλέψιμες επιπτώσεις στην απόδοση του συστήματος, όπως αναφέρει επανειλημμένα ο Kleppmann [9]. Αν και οι μηχανισμοί όπως το caching και το observability αποσκοπούν στην βελτίωση της εμπειρίας και της διαχειρισιμότητας, μπορούν, ως παράπλευρη συνέπεια, να οδηγήσουν σε αύξηση του latency ή της κατανάλωσης πόρων. Το φαινόμενο αυτό αποδίδεται στην πολυπλοκότητα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ μικροϋπηρεσιών και την έλλειψη πλήρους ορατότητας σε χαμηλό επίπεδο.

Κατ' επέκταση, η ερευνητική συνεισφορά εστιάζει όχι μόνο στην επι-

---

λογή σχετικών τεχνολογιών, αλλά κυρίως στη συνεκτική και δυναμική ενορχήστρωσή τους, με στόχο την επίτευξη αυτονομίας και διαχειρισιμότητας σε cloud-native κατανεμημένα περιβάλλοντα υψηλής πολυπλοκότητας, για την υποστήριξη αυτού του συστήματος πραγματικού χρόνου στο χώρο του *food security*.

3

Θεωρητικό Υπόβαθρο

Η εξέλιξη των Κυβερνο-Φυσικών Συστημάτων (CPS) και των εφαρμογών IoT βασίζεται σε θεμελιώδεις αρχιτεκτονικές αρχές που συνδυάζουν την αποδοτική διαχείριση της φυσικής πληροφορίας με τις δυνατότητες της σύγχρονης υπολογιστικής τεχνολογίας. Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται τα βασικά αρχιτεκτονικά μοντέλα, οι μέθοδοι διασύνδεσης υποσυστημάτων και τα πρότυπα διαχείρισης δεδομένων που επικρατούν στα σύγχρονα CPS.

3.1 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ CPS ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΕΜΗΜΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Τα CPS δομούνται τυπικά σε τρία επίπεδα: το **φυσικό επίπεδο** (sensing/actuation), το **επίπεδο δικτύου** (networking/communication) και το **κυβερνητικό ή υπολογιστικό επίπεδο** (cyber/computation). Το φυσικό επίπεδο περιλαμβάνει αισθητήρες και ενεργοποιητές, το δίκτυο μεταφέρει τα δεδομένα, ενώ το κυβερνητικό επίπεδο διαχειρίζεται την επεξεργασία, την ανάλυση και τη λήψη αποφάσεων.

Η σύγχρονη σχεδίαση CPS ακολουθεί τα παρακάτω αρχιτεκτονικά μοτίβα:

- **Layered (στρωματοποιημένη) αρχιτεκτονική:** Διαχωρισμός φυσικών, δικτυακών και υπολογιστικών λειτουργιών, διευκολύνοντας

3.2. STREAMS, EVENT-DRIVEN ΚΑΙ BATCH VS REAL-TIME PROCESSING

τη διαλειτουργικότητα και τη συντήρηση.

- **Κατανεμημένη επεξεργασία:** Τα δεδομένα δεν συγκεντρώνονται υποχρεωτικά σε έναν κεντρικό κόμβο, αλλά επεξεργάζονται τοπικά (*edge/fog computing*) ή υβριδικά, βελτιώνοντας την καθυστέρηση και την ανθεκτικότητα.
- **Event-driven και streaming αρχιτεκτονική:** Αντί της παραδοσιακής batch επεξεργασίας, τα δεδομένα ρέουν ως ακολουθίες γεγονότων (*streams*), επιτρέποντας την άμεση αντίδραση σε αλλαγές του περιβάλλοντος.
- **Μικροϋπηρεσίες (Microservices):** Ανάπτυξη του λογισμικού σε μικρές, αυτόνομες υπηρεσίες με σαφή όρια ευθύνης και ανεξάρτητο κύκλο ζωής.
- **Loose coupling & αναγνωσιμότητα:** Η επικοινωνία μεταξύ των υποσυστημάτων βασίζεται σε ασύγχρονα μηνύματα (π.χ. μέσω pub/sub patterns), διατηρώντας την αυτονομία και διευκολύνοντας την κλιμάκωση.

3.2 STREAMS, EVENT-DRIVEN ΚΑΙ BATCH VS REAL-TIME PROCESSING

Η *ροή δεδομένων* (*stream*) ορίζεται ως η συνεχής αλληλουχία δεδομένων που παράγονται από αισθητήρες ή άλλες πηγές και διακινούνται ασύγχρονα εντός του συστήματος. Η **event-driven αρχιτεκτονική** επιτρέπει τη λήψη αποφάσεων ή την ενεργοποίηση ενεργειών αμέσως με την εμφάνιση ενός γεγονότος, κάτι που είναι κρίσιμο για εφαρμογές με απαιτήσεις απόκρισης σε πραγματικό χρόνο, όπως η γεωργία ακριβείας, το predictive maintenance, ή η αυτονομία ρομποτικών συστημάτων.

Σε αντίθεση, τα παραδοσιακά *batch systems* επεξεργάζονται δεδομένα συγκεντρωτικά και περιοδικά, οδηγώντας σε υστέρηση που δεν είναι αποδεκτή για CPS με κρίσιμες λειτουργίες. Η υιοθέτηση *stream processing* (με αρχιτεκτονικές Lambda/Kappa) προσφέρει καλύτερη προσαρμοστικότητα και αυτονομία, ενώ μειώνει την καθυστέρηση λήψης αποφάσεων.

3.3 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ STREAMS: LAMBDA ΚΑΙ KAPPA

Οι δύο επικρατέστερες αρχιτεκτονικές για επεξεργασία ροών είναι:

- **Lambda:** Συνδυάζει speed layer για άμεση επεξεργασία (με πιθανό μικρότερο accuracy) και batch layer για πλήρη ανάλυση με υψηλότερη ακρίβεια, υποστηρίζοντας τόσο real-time όσο και offline analytics.
- **Kappa:** Ενιαία προσέγγιση, όπου όλα τα δεδομένα αντιμετωπίζονται ως streams, απλοποιώντας τη διαχείριση και επανεπεξεργασία γεγονότων χωρίς ανάγκη ξεχωριστού batch υποσυστήματος.

Η επιλογή μοντέλου εξαρτάται από το αν προτεραιότητα δίνεται στην αμεσότητα ή στην αναλυτική επεξεργασία και από τη συνολική πολυπλοκότητα συντήρησης. Σε πρακτικό επίπεδο, υλοποιήσεις όπως το *Apache Kafka* (messaging/stream log), *Apache Flink* και *Apache Spark* (stream processing) έχουν επικρατήσει ως τεχνολογικά standards, λόγω της ευελιξίας, αξιοπιστίας και δυνατότητας διασύνδεσης με άλλα υποσυστήματα.

3.4 ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Για την αλληλεπίδραση πολλαπλών, ετερογενών υποσυστημάτων, υιοθετείται το **publish/subscribe** μοτίβο. Αυτό επιτρέπει την ασύγχρονη και χαλαρά συνδεδεμένη (*loosely coupled*) επικοινωνία μεταξύ παραγωγών (*publishers*) και καταναλωτών (*subscribers*), διασφαλίζοντας την αυτονομία, την επεκτασιμότητα και τη δυνατότητα αλλαγών στην τοπολογία του συστήματος χωρίς κεντρικό συντονισμό.

Η ποιότητα υπηρεσίας (*Quality of Service, QoS*) αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς καθορίζει το επίπεδο αξιοπιστίας στη διανομή μηνυμάτων, ειδικά σε περιβάλλοντα με ασταθή συνδεσιμότητα (π.χ. αγροτικά δίκτυα, βιομηχανικά IoT). Για ποιοτικά περιορισμένες συσκευές και low-power δίκτυα, πρωτόκολλα όπως το *MQTT* προσφέρουν ελαφριά, αξιόπιστη και ασφαλή ανταλλαγή μηνυμάτων, ενισχύοντας την ανθεκτικότητα του συστήματος.

3.5 ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ, CONSISTENCY MODELS ΚΑΙ CACHING

Η αποθήκευση δεδομένων σε CPS συνιστά αρχιτεκτονική πρόκληση λόγω του όγκου, της ταχύτητας παραγωγής και της ανάγκης για real-

3.6. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ CLOUD-NATIVE PATTERNS

---

time προσπέλαση. Κατανεμημένα συστήματα βάσεων (NoSQL, wide-column stores) με replication και partitioning διασφαλίζουν διαθεσιμότητα και fault tolerance.

Η επιλογή consistency model (strong, eventual, causal) εξαρτάται από τις απαιτήσεις της εφαρμογής για ακρίβεια vs ταχύτητα και διαθεσιμότητα. Σε συστήματα που μπορούν να αντέξουν μικρές απώλειες ή προσωρινή ασυνέπεια, το eventual consistency αποτελεί πρακτικό συμβιβασμό.

Επισημαίνεται επίσης, ότι η χρήση *in-memory caching* (π.χ. με Redis/Memcached) μειώνει δραστικά το latency για δεδομένα που προσπελύνονται συχνά ή απαιτούν άμεση διαθεσιμότητα, με trade-offs σε αντοχή σε αποτυχίες (durability).

3.6 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ CLOUD-NATIVE PATTERNS

Η ανάπτυξη CPS σε cloud ή υβριδικά περιβάλλοντα απαιτεί αυτοματοποιημένη διαχείριση υποδομής και υπηρεσιών. Εδώ κυριαρχεί η χρήση πλατφόρμων όπως το Kubernetes, που υλοποιούν:

- **Δηλωτική διαχείριση (declarative infrastructure):** Η επιθυμητή κατάσταση του συστήματος ορίζεται μέσω configuration, και ο orchestrator διασφαλίζει ότι αυτή τηρείται.
- **Αυτόματη κλιμάκωση (auto-scaling), αυτοϊάση (self-healing):** Προσθήκη/αφαίρεση pods, επανεκκινήσεις σε περίπτωση αποτυχιών, health checks.
- **Παρατηρησιμότητα (observability):** Συλλογή μετρικών, logs, tracing και alerting, με ενδεικτικά εργαλεία Prometheus, Grafana, ELK/EFK stack.
- **Διαμοιρασμός πόρων (virtualization):** Ευνοϊκή μεθοδολογία για την απομόνωση εφαρμογών και την καλύτερη αξιοποίηση του διαθέσιμου hardware μέσω εικονικών μηχανών ή containers.
- **Αυτοματοποιημένος έλεγχος με Kubernetes Operators:** Επέκταση του control plane του Kubernetes, με αρχές αυτοματοποιημένων συστημάτων ελέγχου για τη διαχείριση σύνθετων, κατανεμημένων εφαρμογών.

3.6. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ CLOUD-NATIVE PATTERNS

- **Service discovery, load balancing και secrets management:** Απαιτήτητα για τη διασύνδεση μικροϋπηρεσιών και τη διατήρηση ασφάλειας και διαθεσιμότητας.

Έτσι, η υποδομή μεταμορφώνεται σε έναν ζωντανό οργανισμό που προσαρμόζεται διαρκώς στις απαιτήσεις του συστήματος και του περιβάλλοντος, προσφέροντας ευελιξία και ανθεκτικότητα χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση. Με αυτόν τον τρόπο, περιορίζονται τα λάθη του ανθρώπινου παράγοντα, καθώς κρίσιμες λειτουργίες αυτοματοποιούνται και αναλαμβάνονται από το ίδιο το σύστημα.

4

Εργαλεία

Τα Κυβερνο-Φυσικά Συστήματα (CPS) είναι συστήματα που αποτελούνται από ένα φυσικό στοιχείο το οποίο ελέγχεται ή παρακολουθείται από ένα κυβερνητικό (cyber) στοιχείο, έναν αλγόριθμο βασισμένο σε υπολογιστή. Με στόχο να μετασχηματίσουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν με τα μηχανικά συστήματα, τα νέα έξυπνα CPS οδηγούν την καινοτομία σε διάφορους τομείς, βασικός εκ των οποίων αποτελεί η γεωργία [10]. Η αρχιτεκτονική των CPS βασίζεται σε τρία βασικά επίπεδα: το φυσικό επίπεδο (physical layer), όπου καταγράφονται και παράγονται τα δεδομένα μέσω αισθητήρων· το επίπεδο δικτύου (network layer), που εξασφαλίζει τη μεταφορά των δεδομένων· και το κυβερνητικό ή υπολογιστικό επίπεδο (cyber layer), όπου λαμβάνονται αποφάσεις βάσει των εισερχόμενων δεδομένων. Η συνύπαρξη αυτών των στρωμάτων σε ένα κοινό σύστημα καθιστά τα CPS ιδιαίτερα κατάλληλα για εφαρμογές που απαιτούν χαμηλή καθυστέρηση, αξιοπιστία και αυτονομία. Όπως προαναφέρθηκε, στο πεδίο της γεωργίας ακριβείας, τα CPS διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, καθώς συνδυάζουν αισθητήρες πεδίου, μηχανισμούς ελέγχου άρδευσης, και αλγορίθμους πρόβλεψης βασισμένους σε δεδομένα για να εξασφαλίσουν βέλτιστες συνθήκες καλλιέργειας. Οι τεχνολογίες αυτές επιτρέπουν τη δυναμική λήψη αποφάσεων, μειώνουν τις απώλειες και αυξάνουν την αποδοτικότητα σε όλα τα στάδια της παραγωγής.

4.1 KAFKA

Για να επιτευχθεί όμως η πλήρης δυναμική των CPS, απαιτούνται ισχυρές υποδομές διασύνδεσης και διαχείρισης δεδομένων. Εδώ εντάσσεται η ανάγκη για αξιόπιστες messaging πλατφόρμες, όπως το Apache Kafka, που διασφαλίζουν την συνεχή και αξιόπιστη ροή πληροφοριών ανάμεσα στα υποσυστήματα ενός CPS. Το Apache Kafka αποτελεί ένα - πλέον - *de facto* πρότυπο για την υλοποίηση τέτοιων messaging υποδομών, χάρη στη δυνατότητα του να αποθηκεύει τα μηνύματα σε μορφή καταγραφής (log-based) [11]. Η αρχιτεκτονική του Kafka ενδείκνυται ιδιαίτερα για περιβάλλοντα που απαιτούν real ή near-real time επεξεργασία γεγονότων, καθώς παρέχει υψηλή διαθεσιμότητα, εγγυημένη διανομή μηνυμάτων και δυνατότητα οριζόντιας κλιμάκωσης. Συγκριτικές μελέτες [12] επιβεβαιώνουν ότι το Kafka παρουσιάζει σημαντικό πλεονέκτημα σε όρους throughput και fault tolerance σε σχέση με άλλες προσεγγίσεις, γεγονός που το καθιστά κατάλληλο για απαιτητικές IoT εφαρμογές με αυξημένο όγκο και ταχύτητα δεδομένων.

Σε ένα σύστημα όπως το *Nostradamus*, όπου η ροή των δεδομένων είναι αδιάκοπη και εξελίσσεται σε πραγματικό χρόνο, η ταχεία εισαγωγή και εξαγωγή των δεδομένων εκτιμάται, τόσο για λόγους απόδοσης όσο και για την ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης υπολογιστικών πόρων. Δοθέντος ενός συνόλου αισθητήρων τοποθετημένων σε έναν αγρό, οι οποίοι παράγουν συνεχώς δεδομένα, ο κεντρικός broker πρέπει να τα λαμβάνει ορθά και εντός λογικών χρονικών πλαισίων, ενώ ταυτόχρονα να τα επεξεργάζεται χωρίς να καταπονεί το συνολικό σύστημα. Συνεπώς, πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο η ποιότητα υπηρεσίας (Quality of Service - QoS) της messaging υποδομής όσο και οι εγγυήσεις παράδοσης που αυτή προσφέρει. Στη συγκεκριμένη εφαρμογή, η απώλεια ενός μεμονωμένου δείγματος αισθητήρα δεν επηρεάζει σημαντικά τη συνολική ανάλυση, επομένως η πολιτική **"at-least-once"** αποτελεί μια ασφαλή και επαρκή επιλογή. Οι Kreps et al. [13] προσθέτουν, πως το Kafka σχεδιάστηκε εξ αρχής με γνώμονα το υψηλό throughput, αποφεύγοντας περίπλοκους μηχανισμούς όπως το two-phase commit και υιοθετώντας πιο αποδοτικές λύσεις για περιπτώσεις όπου η απώλεια μηνυμάτων είναι αποδεκτή.

Τα δεδομένα που εισάγονται στα topics του *Kafka* επεξεργάζονται και καταλήγουν είτε σε επόμενα topics για μετέπειτα ανάλυση, είτε απευθείας σε αποθηκευτικά συστήματα. Ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιείται η εν λόγω επεξεργασία οφείλει να είναι, εν γένει, σε πραγματικό ή σχεδόν πραγματικό χρόνο, καθώς τα δεδομένα παράγονται και

εισάγονται στο σύστημα σε συνθήκες online ροής. Επομένως, εργαλεία όπως το *Apache Flink*, τα οποία παρέχουν native υποστήριξη για stream processing με χαμηλή καθυστέρηση, καθίστανται ιδανικά για την υλοποίηση του ενδιαμέσου επιπέδου επεξεργασίας.

4.2 FLINK

Το *Flink* επιτρέπει τον ορισμό παραθύρων (windows) με βάση τον χρόνο γεγονότος (event time), την υλοποίηση πολύπλοκων λειτουργιών (όπως filtering, aggregation, enrichment), καθώς και την ενσωμάτωση με messaging και αποθηκευτικά συστήματα, μεταξύ των οποίων και το *Apache Kafka* και το *Apache Cassandra*. Επιπλέον, μέσω του μηχανισμού state management που διαθέτει, διασφαλίζεται η αξιοπιστία της επεξεργασίας, ακόμη και σε περιπτώσεις προσωρινών αποτυχιών. Η ενσωμάτωση του σε αρχιτεκτονικές τύπου CPS επιτρέπει τη δημιουργία πραγματικά αντιδραστικών συστημάτων, τα οποία μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις βάσει εξελισσόμενων δεδομένων, χωρίς να απαιτείται off-line επεξεργασία ή χρονική υστέρηση.

4.3 CASSANDRA

Η αποθήκευση μεγάλου όγκου δεδομένων σε κατανεμημένα συστήματα βασίζεται - κυρίως - σε βάσεις δεδομένων τύπου *wide-column*, με το *Apache Cassandra* να αποτελεί ένα από τα πιο διαδεδομένα και ώριμα συστήματα σε αυτόν τον χώρο. Το *Cassandra* ακολουθεί το μοντέλο *eventual consistency*, υποστηρίζει κατανεμημένη αποθήκευση με replication και partitioning, και έχει σχεδιαστεί για *write-heavy* εφαρμογές [14]. Σε περιβάλλοντα IoT, όπου οι συσκευές παράγουν συνεχώς δεδομένα τηλεμετρίας (π.χ. θερμοκρασία, τάση, ρεύμα) με υψηλή συχνότητα, η *Cassandra* μπορεί να λειτουργήσει ως backend αποθήκευσης για ροές δεδομένων σχεδόν σε πραγματικό χρόνο, διασφαλίζοντας υψηλή διαθεσιμότητα και συνεχή εγγραφή με χαμηλό latency. Η προσέγγιση αυτή έχει εφαρμοστεί επιτυχώς σε σενάρια όπως η παρακολούθηση φωτοβολταϊκών μονάδων μέσω Raspberry Pi [15], όπου το σύστημα συλλέγει και αποθηκεύει μετρήσεις αισθητήρων κάθε 15 λεπτά για περαιτέρω ανάλυση και βελτιστοποίηση απόδοσης. Αντίστοιχες αρχιτεκτονικές υποδεικνύουν τη σημασία της επιλογής αποθηκευτικού συστήματος που να ανταποκρίνεται τόσο σε επιχειρησιακές ανάγκες χαμηλής καθυστέρησης όσο και σε απαιτήσεις αξιοπιστίας και επεκτασιμότητας.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η υψηλή απόδοση (high performance) της *Cassandra* σε συνδυασμό με την εύκολη και ελαστική επεκτασιμότητα (elastic scalability), καθιστά το σύστημα ιδανικό για εφαρμογές πραγματικού χρόνου με έντονη ροή δεδομένων. Η δυνατότητα προσθήκης ή αφαίρεσης κόμβων (nodes) χωρίς διακοπή λειτουργίας επιτρέπει την ομαλή προσαρμογή στις αυξομειώσεις φορτίου, επιτρέποντας το self-healing, διατηρώντας παράλληλα σταθερή τη χρονική απόκριση. Καθώς το σύστημα απαιτεί ταχεία επεξεργασία, άμεση καταχώρηση και αξιόπιστη αποθήκευση δεδομένων αισθητήρων πεδίου, η επιλογή μιας αρχιτεκτονικής βασισμένης στην *Cassandra* εξασφαλίζει υψηλή διαθεσιμότητα και ανθεκτικότητα σε αποτυχία. Το λειτουργικό όφελος που προκύπτει από αυτήν τη σχεδίαση δεν είναι απλώς επιθυμητό αλλά κρίσιμης σημασίας, ιδιαίτερα σε περιβάλλοντα με απαιτήσεις χαμηλού latency, συνεχούς διαθεσιμότητας και γραμμικής επεκτασιμότητας.

4.4 CACHING

Τελικός στόχος του συστήματος Nostradamus είναι η αξιοποίηση των αποθηκευμένων και επεξεργασμένων δεδομένων σε εφαρμογές διεπαφής, ώστε οι χρήστες να μπορούν να λαμβάνουν οπτικοποιημένη και άμεσα αξιοποιήσιμη πληροφόρηση σχετικά με την καλλιέργειά τους. Οι κόμβοι της βάσης δεδομένων διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην τροφοδότηση των εφαρμογών με δεδομένα σε πραγματικό χρόνο. Η ανάγκη για άμεση προσπέλαση σε δεδομένα, ιδιαίτερα σε περιβάλλοντα όπου η εισροή πληροφορίας είναι συνεχής και εν δυνάμει μαζική, καθιστά απαραίτητη τη χρήση μηχανισμών προσωρινής αποθήκευσης (in-memory caching).

Στο πλαίσιο αυτό, τεχνολογίες όπως το *Memcached* [16] και το *Redis* [17] προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα, μέσω της υλοποίησης γρήγορων και αποδοτικών μηχανισμών αποθήκευσης ζευγών κλειδιού-τιμής (key-value pairs). Οι εν λόγω λύσεις συμβάλλουν ουσιαστικά στη μείωση του χρόνου και του κόστους προσπέλασης σε δεδομένα που διαφορετικά θα απαιτούσαν αναζήτηση στη βάση. Η βασική τους διαφοροποίηση εντοπίζεται κυρίως στο αρχιτεκτονικό τους μοντέλο και στον τρόπο διαχείρισης της ταυτόχρονης εκτέλεσης, με το *Memcached* να βασίζεται σε multithreaded επεξεργασία, ενώ το *Redis* αξιοποιεί μοντέλο event loop.

4.5 KUBERNETES

Η ανάγκη για παρατηρησιμότητα, αποδοτική διαχείριση προσωρινών δεδομένων και σταθερή ροή μηνυμάτων σε περιβάλλοντα με κατακευματισμένη υπολογιστική λογική, καθιστά την πλατφόρμα *Kubernetes*, συχνά, απαραίτητο δομικό στοιχείο. Η δυνατότητα αυτόματης επανεκκίνησης αποτυχημένων πόρων (self-healing), η υποστήριξη οριζόντιας κλιμάκωσης (horizontal pod autoscaling) και η ενσωματωμένη παρακολούθηση της κατάστασης των υπηρεσιών (liveness/readiness probes), προσδίδουν λειτουργική ανθεκτικότητα και διατηρούν τη διαθεσιμότητα του συστήματος σε υψηλά επίπεδα, ακόμη και σε συνθήκες έντονου φορτίου ή υλικών αποτυχιών.

Πέραν της αυτοματοποιημένης διαχείρισης πόρων, το *Kubernetes* παρέχει μια ενιαία πλατφόρμα παρατηρησιμότητας. Μέσω της ενσωμάτωσης εργαλείων όπως το *Prometheus* για συλλογή μετริกών, το *Grafana* για οπτικοποίηση και το *AlertManager* για την αποστολή ειδοποιήσεων, [18] - κοινώς τη **lingua franca** του *observability* - ενισχύεται η κατανόηση της δυναμικής συμπεριφοράς του συστήματος σε πραγματικό χρόνο. Η εγγενής υποστήριξη μηχανισμών για service discovery, load balancing και declarative configuration, επιτρέπει την ευέλικτη ανάπτυξη και τον συντονισμό μικροϋπηρεσιών, διευκολύνοντας την επίτευξη στόχων υψηλής διαθεσιμότητας και επεκτασιμότητας σε cloud-native περιβάλλοντα. Συνεπώς, υιοθετώντας αντίστοιχα πρότυπα, μπορούν να προληφθούν ανεπιθύμητες καταστάσεις και να διασφαλιστεί η διατήρηση της ομαλής λειτουργίας ακόμα και υπο συνθήκες υψηλής πολυπλοκότητας.

5

Υλοποιήσεις

Λόγω των επιχειρημάτων της προηγούμενης ενότητας, η πλατφόρμα του *Nostradamus* αναπτύχθηκε πάνω στην τεχνολογία *Kubernetes*, για *cloud native* λόγους, αλλά και λόγω της εύκολης παρατηρησιμότητας. Με αυτόν τον τρόπο, η υποδομή που στηρίζει το έργο καθίσταται υψηλά διαθέσιμη, ενώ οποιεσδήποτε διαταραχές του συστήματος αντιμετωπίζονται και επιλύονται αυτόνομα, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση. Λόγου χάριν, σε περίπτωση που ένας κόμβος παρουσιαστεί ως μη διαθέσιμος ή ένα *container* (ένα κομμάτι κάποιας εφαρμογής της πλατφόρμας) καταρρεύσει λόγω προσωρινής αστοχίας λογισμικού ή υπερφόρτωσης πόρων, το σύστημα αναλαμβάνει την αυτόματη επανεκκίνηση του σχετικού pod ή ακόμα και τη μετεγκατάστασή του σε διαθέσιμο κόμβο, εφόσον κριθεί αναγκάιο. Η χρήση μηχανισμών όπως το *livenessProbe* και *readinessProbe* διασφαλίζει ότι οι υπηρεσίες βρίσκονται πάντα σε λειτουργική κατάσταση και είναι προσβάσιμες μόνο όταν είναι έτοιμες να εξυπηρετήσουν αιτήματα.

Η επιλογή αυτής της αρχιτεκτονικής επιτρέπει την υλοποίηση κρίσιμων μηχανισμών αυτοϊάσης (*self-healing*) και κλιμάκωσης, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για το περιβάλλον της γεωργίας ακρίβειας, όπου απαιτείται συνεχής διαθεσιμότητα και άμεση απόκριση σε μεταβολές φορτίου ή αποτυχιών. Παράλληλα, μέσω της παρατηρησιμότητας (*observability*) που προσφέρει το οικοσύστημα του *Kubernetes*, όπως η ενσωμάτωση του *Prometheus* και του *Grafana*, η πλατφόρμα αποκτά δυνατότητα *real-time* επιτήρησης μετρήσεων, ειδοποιήσεων και ιχνηλασιμότητας των συμβά-

ντων (*tracing*).

5.1 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Η αρχιτεκτονική υποδομής της πλατφόρμας σχεδιάστηκε, όπως προαναφέρθηκε, με σκοπό τη μέγιστη επεκτασιμότητα, διαθεσιμότητα και ασφάλεια, αξιοποιώντας σύγχρονες τεχνολογίες αυτοματισμού και *containerization*. Το υπόβαθρο της υλοποίησης βασίζεται στο *Kubernetes*, το οποίο στο πλαίσιο αυτό φιλοξενήθηκε σε περιβάλλον *homelab*, αλλά η φύση του επιτρέπει την εύκολη και ομαλή μετάβαση σε οποιοδήποτε *cloud provider*. Επίσης, εφαρμόστηκαν πρακτικές υποδομής ως κώδικα (*Infrastructure as Code*) και διαχείρισης μέσω *GitOps*.

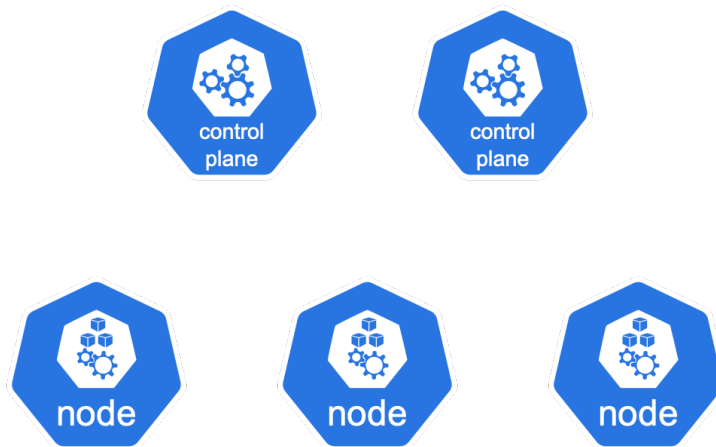
5.1.1 Τοπολογία και ρόλοι κόμβων

Η υποδομή αποτελείται από έναν *Kubernetes cluster* με διακριτούς τύπους κόμβων:

- **Control plane nodes:** Υπεύθυνοι για τη λειτουργία του *API server*, του *scheduler*, του *controller manager* και του *etcd*
- **Worker nodes:** Εκτελούν τα *pods* των εφαρμογών

Ο διακριτός διαχωρισμός είναι θεμελιώδης για την αξιοπιστία και την ασφάλεια του *cluster*. Έτσι ο έλεγχος παραμένει απρόσβλητος από αστάθειες ή σφάλματα που προκαλούνται από εφαρμογές. Με τη σειρά του, το *controlplane* συνεχίζει να παρακολουθεί και να θεραπεύει *pods*, ακόμα και όταν κάποιες εφαρμογές αποτυγχάνουν.

Τα πειράματα της παρούσας εργασίας έγιναν, λοιπόν, σε έναν *Kubernetes cluster* φιλοξενούμενο σε περιβάλλον *homelab*, συγκεκριμένα σε *enterprise server Dell Poweredge r630*. Χρησιμοποιώντας τεχνολογία *virtualization*, συγκεκριμένα το *Proxmox*, ο *server* τμήθηκε σε 5 *virtual machines*, τα οποία αποτελούν τον *cluster*, τα 3 εκ των οποίων αφιερώθηκαν σε *controlplane nodes* (περιττός αριθμός για λόγους διατήρησης του *quorum*), ενώ τα υπόλοιπα 2 *virtual machines*, με περισσότερους υπολογιστικούς πόρους, καθιστούν τα *worker nodes*.

Σχήμα 5.1: Kubernetes cluster με δύο κόμβους επιπέδου ελέγχου και τρεις κόμβους εργασίας

5.2 ΡΟΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ

5.2.1 Πηγές ροής δεδομένων

Η αξιόπιστη και χαμηλής καθυστέρησης επεξεργασία ροών δεδομένων σε περιβάλλοντα γεωργίας ακρίβειας προϋποθέτει την ύπαρξη ποικίλων, ετερογενών πηγών δεδομένων που παρέχουν συνεχή και διαχρονικά κρίσιμη πληροφορία σχετικά με τη φυσική κατάσταση του αγροτεμαχίου και τις περιβαλλοντικές μεταβλητές. Η παρούσα πλατφόρμα σχεδιάστηκε ώστε να ενσωματώνει και να επεξεργάζεται δεδομένα σε πραγματικό χρόνο από πηγές δεδομένων όπως αισθητήρες θερμοκρασίας και υγρασίας εδάφους ή μετρητές βροχόπτωσης και φωτεινότητας.

5.2.2 Τεχνολογίες Streaming

Στην προηγούμενη ενότητα παρουσιάστηκε το *Apache Kafka* ως το βασικό μέσο ενδιάμεσης επικοινωνίας μεταξύ των στοιχείων της πλατφόρμας. Σενάρια *streaming*, όπως αυτό της πλατφόρμας *Nostradamus*, βασίζονται στο *Kafka* ως τον κεντρικό κόμβο του συστήματος, ο οποίος λειτουργεί ως η κύρια «πηγή αλήθειας» για όλα τα υποσυστήματα. Κάθε γεγονός που συμβαίνει στο σύστημα καταγράφεται αρχικά στο *Kafka*, και στη συνέχεια κάθε μικροϋπηρεσία εγγράφεται στο αντίστοιχο «θέμα» (*topic*) ώστε να λαμβάνει μόνο τα μηνύματα που της είναι απαραίτητα. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ο σαφής διαχωρισμός ανά-

μεσα στη ροή δεδομένων σε πραγματικό χρόνο και στην κατανάλωση των μηνυμάτων. Συνεπώς, η σωστή σχεδίαση της υποδομής συλλογής και μεταφοράς δεδομένων έως το *Kafka* είναι κρίσιμη, καθώς από εκεί και πέρα ο διαμοιρασμός τους στα υπόλοιπα υποσυστήματα γίνεται με απλό και αποδοτικό τρόπο.

Για το *deployment* του *Kafka* στην πλατφόρμα επιλέχθηκε το μοτίβο του *Kubernetes Operator*, με στόχο την υψηλή διαθεσιμότητα, την ανθεκτικότητα σε αστοχίες και την αυτοματοποιημένη διαχείριση του κύκλου ζωής του συστήματος. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε ο *Strimzi Kafka Operator*, ο οποίος παρέχει πλήρη αυτοματοποίηση στην εγκατάσταση, ρύθμιση, κλιμάκωση και αναβάθμιση των *brokers*, καθώς και στη διαχείριση των *topics* και των *users*. Με αυτόν τον τρόπο αξιοποιούνται τα πλεονεκτήματα του *Kubernetes*, όπως η ευκολία κλιμάκωσης, η αυτόματη αποκατάσταση υπηρεσιών και η συνεπής διαχείριση πόρων, εξασφαλίζοντας παράλληλα σταθερή και αποδοτική λειτουργία της υποδομής ροών. Τέλος, ο *operator* αυτός επιτρέπει την διαχείριση της υποδομής του *Kafka* μέσω *GitOps* πρακτικών, γεγονός που ευθυγραμμίζεται με τις υπόλοιπες αρχές και πρότυπα σχεδίασης της παρούσας εργασίας.

Είναι πλέον καθιερωμένη πρακτική οι αισθητήρες και γενικότερα οι χαμηλής κατανάλωσης μικροελεγκτές που χρησιμοποιούνται σε υποδομές *IoT* να αποστέλλουν τα μηνύματά τους μέσω του πρωτοκόλλου *MQTT*, καθώς αυτό εξοικονομεί ενέργεια και επιτρέπει αποδοτική μετάδοση δεδομένων. Για την εισαγωγή των μηνυμάτων αυτής της μορφής στο *Kafka* απαιτείται η ύπαρξη μηχανισμού γεφύρωσης. Στο πλαίσιο αυτό, αξιοποιήθηκε αρχικά το *Strimzi MQTT bridge*.

Ωστόσο, η ενσωματωμένη υλοποίηση του *Strimzi* δεν υποστηρίζει ασφαλή μεταφορά μέσω *MQTTs*, γεγονός που αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για την παρούσα πλατφόρμα, δεδομένου ότι οι αισθητήρες βρίσκονται σε εξωτερικά δίκτυα. Για την επίλυση του προβλήματος, ενσωματώθηκε ένας *EMQX broker*, ο οποίος λειτουργεί ως ασφαλής πύλη (*secure gateway*) μεταξύ των εξωτερικών συσκευών και του *Kafka*, παρέχοντας υποστήριξη για κρυπτογράφηση και μηχανισμούς πιστοποίησης σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αρχιτεκτονικής. Παράλληλα, ο *EMQX broker* παρέχει δυνατότητες φιλτραρίσματος βάσει των εισερχόμενων *MQTT topics* και αντιστοίχισης (*mapping*) αυτών σε *Kafka topics*, ώστε να προωθούνται στο *Kafka* μόνο τα απαραίτητα μηνύματα και να διατηρείται συνεπής η ονοματολογία και η δομή των θεμάτων στην πλατφόρμα.

5.2.3 Παρατηρησιμότητα Streaming

Η παρατηρησιμότητα σε περιβάλλοντα επεξεργασίας ροών δεδομένων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αξιοπιστία και την έγκαιρη λήψη αποφάσεων. Σε ένα αγροτικό οικοσύστημα, η καθυστέρηση στην ανίχνευση αποτυχίας ή απώλειας δεδομένων μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένες εκτιμήσεις για την κατάσταση του χωραφιού, επηρεάζοντας αρνητικά την παραγωγή. Για τον λόγο αυτό, η πλατφόρμα *Nostradamus* ενσωματώνει μηχανισμούς παρατηρησιμότητας που καλύπτουν όλα τα στάδια της ροής δεδομένων, από τη λήψη μηνυμάτων σε επίπεδο αισθητήρα έως την κατανάλωσή τους από τις εφαρμογές ανάλυσης.

Στο επίπεδο του *Apache Kafka*, κρίσιμη σημασία έχουν οι μετρικές που σχετίζονται με τον ρυθμό παραγωγής και κατανάλωσης μηνυμάτων, την καθυστέρηση στην επεξεργασία (*consumer lag*) και τη χρήση των πόρων του συστήματος (π.χ. μνήμη, αποθηκευτικός χώρος και δίκτυο). Οι μετρικές αυτές συλλέγονται αυτόματα μέσω του *Prometheus*, ο οποίος αντλεί δεδομένα από τους *exporters* του *Kafka* και του *Strimzi Operator*. Στη συνέχεια, προβάλλονται σε εξατομικευμένους πίνακες ελέγχου (*dashboards*) στο *Grafana*, παρέχοντας στους διαχειριστές μια ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης του συστήματος σε πραγματικό χρόνο.

Εκτός από τις μετρικές, σημαντική είναι και η ιχνηλασιμότητα (*tracing*) των γεγονότων. Η υιοθέτηση εργαλείων όπως το *OpenTelemetry* σε συνδυασμό με το *Jaeger* παρέχει τη δυνατότητα για παρακολούθηση του μονοπατιού ενός μηνύματος σε όλο τον κύκλο ζωής του, από την είσοδό του στον *EMQX broker* και τη δρομολόγησή του στο *Kafka*, έως και την κατανάλωσή του από μια υπηρεσία ανάλυσης. Με τον τρόπο αυτό, καθίσταται, θεωρητικά, εφικτός ο εντοπισμός καθυστερήσεων ή σημείων συμφόρησης (*bottlenecks*), γεγονός που επιτρέπει την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπισή τους.

Τέλος, μπορούν να οριστούν κανόνες ειδοποίησης (*alerting rules*) στο *Prometheus*, οι οποίοι θα ενεργοποιούν ειδοποιήσεις σε περίπτωση ανωμαλιών, όπως υπερβολική καθυστέρηση κατανάλωσης ή απώλεια επικοινωνίας με κάποιον *broker*. Οι ειδοποιήσεις αυτές, μέσω του *Alertmanager*, είναι δυνατόν να προωθούνται σε κανάλια επικοινωνίας (π.χ. ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή *chatops* εργαλεία), ώστε οι χειριστές του συστήματος να ενημερώνονται άμεσα για κρίσιμα περιστατικά.

Συνολικά, η παρατηρησιμότητα της ροής δεδομένων δεν περιορίζεται απλώς στη συλλογή μετρήσεων, αλλά συνιστά μια ενιαία προσέγγιση που συνδυάζει μετρικές, ιχνηλασιμότητα και ειδοποιήσεις, επιτρέποντας

στην πλατφόρμα να διατηρεί υψηλά επίπεδα αξιοπιστίας και διαθεσιμότητας σε περιβάλλοντα γεωργίας ακρίβειας.

5.2.4 Ανθεκτικότητα και ανοχή σε σφάλματα

Η πλατφόρμα *Nostradamus* σχεδιάστηκε με γνώμονα την αποφυγή ενιαίων σημείων αστοχίας και την προβλέψιμη αποκατάσταση υπηρεσιών. Σε επίπεδο *Kubernetes*, η απομόνωση του *control plane* από τους *workers* διασφαλίζει ότι αστάθειες εφαρμογών δεν επηρεάζουν τον συντονισμό του *cluster*. Ο *scheduler* σε συνδυασμό με *PodDisruptionBudgets* και *anti-affinity rules* κατανέμουν φορτία, ενώ τα *liveness/readiness probes* παρέχουν ταχεία ανίχνευση αστοχιών και επανεκκίνηση *Pods*.

Στο επίπεδο μηνυμάτων, το *Apache Kafka* (μέσω *Strimzi*) αξιοποιεί αντιγραφή τμημάτων (*partitions*) με ρυθμίσιμους συντελεστές πλεονασμού και πολιτικές *acknowledgements*, ώστε απώλειες κόμβων να μην συνεπάγονται απώλεια δεδομένων. Η μέτρηση *consumer lag*, λόγου χάριν, αποτελεί πρώιμο δείκτη συμφόρησης ή σιωπηλής αποτυχίας καταναλωτή. Για την πλευρά αποθήκευσης, το *persistence* υλοποιείται σε *ScyllaDB* με συνδιαμόρφωση αντιγραφής και ανθεκτικότητας σε αστοχίες κόμβων.

Το υποσύστημα ειδοποιήσεων (*Prometheus* + *Alertmanager*) ενεργοποιεί κανόνες για κρίσιμες ανωμαλίες (π.χ. υπέρβαση ορίων *lag*, μη διαθεσιμότητα *brokers*, μη προσβάσιμες υπηρεσίες). Η αποκατάσταση γίνεται κατά προτεραιότητα με αυτοματισμούς σε επίπεδο *Kubernetes* (επανεκκίνηση, *rescheduling*) και, όπου απαιτείται, με ελαφρές παρεμβάσεις λειτουργικής βελτίωσης (π.χ. ρύθμιση ρυθμού κατανάλωσης ή διάθεση περισσότερων πόρων σε συγκεκριμένα *Pods*).

Συνολικά, η ανθεκτικότητα προκύπτει από:

1. Απομόνωση ρόλων κόμβων
2. Οριζόντια κλιμάκωση και αντιγραφές
3. Συνεχή παρακολούθηση και έγκαιρη ειδοποίηση
4. Προβλέψιμες διαδικασίες ανάκαμψης που ελαχιστοποιούν τον χρόνο μη διαθεσιμότητας.

5.3 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

5.3.1 API εξυπηρέτησης δεδομένων

Για την κατανάλωση των δεδομένων από τα downstream συστήματα και την παροχή τους σε εφαρμογές οπτικοποίησης, αναπτύχθηκε μια υπηρεσία API στη γλώσσα Go. Το API προσφέρει REST endpoints για υγεία συστήματος (/healthz), μετρικές παρακολούθησης (/metrics), καθώς και αναζήτηση πρόσφατων μετρήσεων αισθητήρων (/latest).

Η αρχιτεκτονική ακολουθεί modular σχεδίαση, με διακριτά πακέτα για πρόσβαση στη βάση δεδομένων, διαχείριση cache, δρομολόγηση αιτημάτων και βοηθητικές λειτουργίες. Η επικοινωνία με τη ScyllaDB υλοποιείται μέσω του οδηγού gocql, ενώ για την κρυφή μνήμη χρησιμοποιείται το go-redis client.

Για την αποφυγή καθυστερήσεων, κάθε αίτημα προς το API εκτελείται αρχικά με αναζήτηση στην κρυφή μνήμη (Valkey). Σε περίπτωση αποτυχίας ή ελλιπών αποτελεσμάτων, το API προσφεύγει στη ScyllaDB και παράλληλα ενημερώνει εκ νέου την cache. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται χαμηλή καθυστέρηση για συχνά αιτήματα, ενώ η ScyllaDB παραμένει η πηγή αλήθειας (*source of truth*) για τα δεδομένα.

Στρατηγικές caching

Η υιοθέτηση μηχανισμών κρυφής μνήμης σε κατανεμημένα συστήματα συνοδεύεται από διαφορετικά πρότυπα (*patterns*) υλοποίησης, καθένα από τα οποία φέρει πλεονεκτήματα και περιορισμούς. Τα συνηθέστερα είναι τα ακόλουθα:

Read-through Στο πρότυπο αυτό, όλες οι αναγνώσεις δεδομένων γίνονται μέσω της cache. Σε περίπτωση που το ζητούμενο κλειδί δεν υπάρχει, η ίδια η cache αναλαμβάνει να ανακτήσει τα δεδομένα από τη βάση και να τα αποθηκεύσει πριν τα επιστρέψει στον χρήστη. Το πλεονέκτημα είναι η απλοποίηση της εφαρμογής, καθώς η λογική ανάκτησης μετατίθεται στο cache layer. Ωστόσο, απαιτείται στενή ενσωμάτωση της cache με τη βάση, κάτι που δυσχεραίνει την παραμετροποίηση σε περιβάλλοντα με ετερογενείς πηγές δεδομένων.

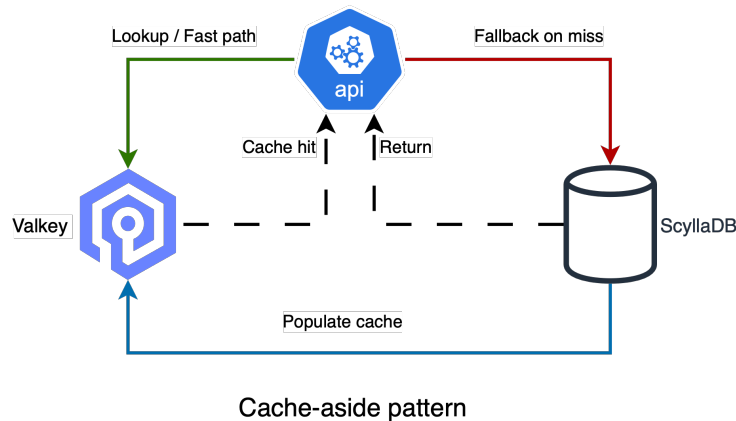
Write-through Σε αυτήν τη στρατηγική, κάθε εγγραφή περνάει πρώτα από την cache και στη συνέχεια στη βάση δεδομένων. Η μέθοδος αυτή εξασφαλίζει συνεπή δεδομένα, καθώς cache και βάση ενημερώνονται

ταυτόχρονα, αλλά αυξάνει τον χρόνο απόκρισης για κάθε write. Επιπλέον, το συνολικό throughput περιορίζεται από τον πιο αδύναμο (αργό) κρίκο της αλυσίδας.

Write-behind (ή Write-back) Τα δεδομένα γράφονται αρχικά μόνο στην cache και σε δεύτερο χρόνο, με ασύγχρονο τρόπο, προωθούνται στη βάση. Το σχήμα αυτό προσφέρει υψηλές επιδόσεις για σενάρια έντονου write load, αλλά εισάγει κινδύνους απώλειας δεδομένων σε περίπτωση αστοχίας της cache, ενώ η βάση ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζει την πιο πρόσφατη κατάσταση.

Cache-aside (ή Lazy loading) Στο πρότυπο αυτό, η εφαρμογή ελέγχει πρώτα την cache. Αν τα δεδομένα υπάρχουν, επιστρέφονται άμεσα. Αν όχι, η εφαρμογή ανατρέχει στη βάση δεδομένων, επιστρέφει τα αποτελέσματα στον χρήστη και ταυτόχρονα τα εισάγει εκ νέου στην cache για μελλοντική χρήση. Το κύριο πλεονέκτημα είναι η απλότητα: η cache λειτουργεί ως προαιρετικό επιταχυντικό στρώμα, χωρίς να απαιτείται βαθιά ενσωμάτωση με τη βάση δεδομένων. Το μειονέκτημα είναι ότι τα δεδομένα μπορεί να είναι στιγμιαία *stale*, ειδικά σε περιπτώσεις έντονων ενημερώσεων.

Για τις ανάγκες της παρούσας πλατφόρμας, επιλέχθηκε το πρότυπο *cache-aside*, καθώς τα ερωτήματα αφορούν κυρίως αναγνώσεις πρόσφατων τιμών αισθητήρων με χαμηλή πιθανότητα συνεχών τροποποιήσεων. Με τον τρόπο αυτό, η ScyllaDB παραμένει η πηγή αλήθειας (*source of truth*), ενώ το Valkey cluster χρησιμοποιείται για να μειώσει τον χρόνο απόκρισης σε συχνά αιτήματα, επιτυγχάνοντας ισορροπία ανάμεσα σε απόδοση και συνέπεια.

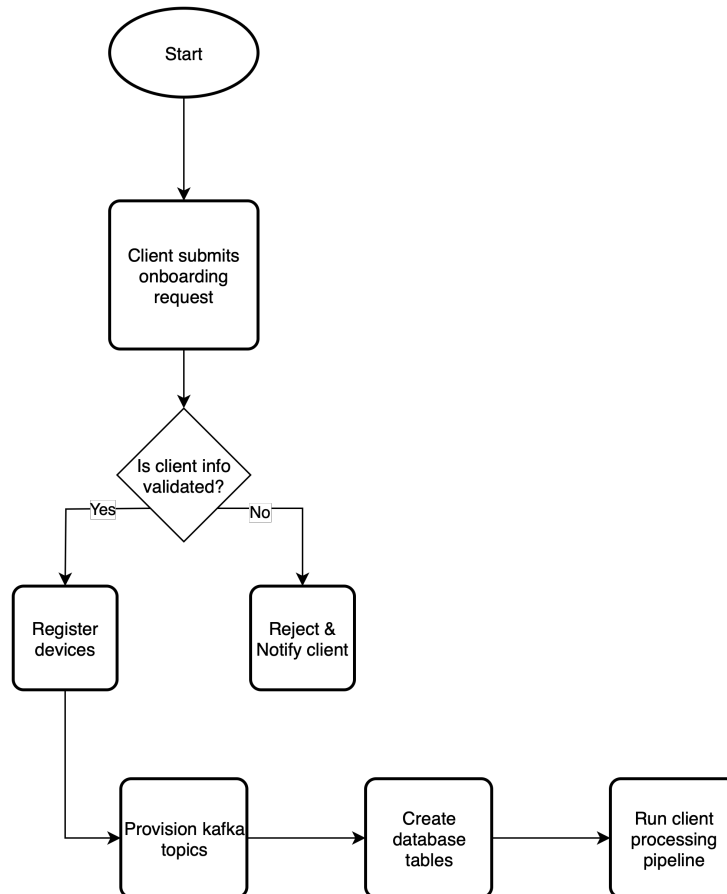
Σχήμα 5.2: Λογικό διάγραμμα του προτύπου *cache-aside*: το API ελέγχει αρχικά την κρυφή μνήμη (Valkey) για την αναζήτηση δεδομένων και, σε περίπτωση αποτυχίας, προσφεύγει στη ScyllaDB. Τα δεδομένα επιστρέφονται στον χρήστη και ταυτόχρονα επανεισάγονται στην cache, ώστε να εξυπηρετηθούν με χαμηλή καθυστέρηση σε επόμενα αιτήματα.

5.3.2 Valkey cluster

Η υποστήριξη του μηχανισμού cache υλοποιείται με *Valkey cluster*, ο οποίος αναπτύχθηκε μέσω του *Hyperspike Operator*. Η λύση αυτή εξασφαλίζει οριζόντια κλιμάκωση και υψηλή διαθεσιμότητα σε περιβάλλον Kubernetes, με αυτοματοποιημένη διαχείριση των κόμβων Redis/Valkey.

Συνδυάζοντας τον Valkey cluster για ταχύτατη εξυπηρέτηση πρόσφατων μετρήσεων με τη ScyllaDB για ανθεκτική και αναλυτική αποθήκευση, η πλατφόρμα διατηρεί ισορροπία ανάμεσα σε χαμηλή καθυστέρηση και αξιοπιστία δεδομένων.

5.4 ΈΝΤΑΞΗ ΠΕΛΑΤΗ

Σχήμα 5.3: Διάγραμμα δραστηριότητας για τη διαδικασία ένταξης νέου πελάτη

6

Πειράματα

7

Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία

- [1] Denise Ratasich, Faiq Khalid, Florian Geissler, Radu Grosu, Muhammad Shafique, and Ezio Bartocci. A roadmap toward the resilient internet of things for cyber-physical systems. *IEEE Access*, 2019.
- [2] Godson Michael D’silva, Azharuddin Khan, Gaurav, and Siddhesh Bari. Real-time processing of iot events with historic data using apache kafka and apache spark with dashing framework. In *2017 2nd IEEE International Conference on Recent Trends in Electronics, Information & Communication Technology (RTEICT)*, 2017.
- [3] Constantinos Styliaras, Dimitrios Kyrkilis, and Symeon Semasis. *The Role of Agriculture in Economic Growth in Greece*. 2013.
- [4] Anthony Callo and Mo Mansouri. Food security in global food distribution networks: A systems thinking approach. In *2024 IEEE International Systems Conference (SysCon)*, 2024.
- [5] Hwiwon Lee, Sosun Kim, and Huy Kang Kim. Sok: Demystifying cyber resilience quantification in cyber-physical systems. In *2022 IEEE International Conference on Cyber Security and Resilience (CSR)*, 2022.
- [6] Dr. Rashmi Sharma, Vishal Mishra, and Suryansh Srivastava. Enhancing crop yields through iot-enabled precision agriculture. In *2023 International Conference on Disruptive Technologies (ICDT)*, 2023.
- [7] Mohammad Nishat Akhtar, Abdurrahman Javid Shaikh, Ambareen Khan, Habib Awais, Elmi Abu Bakar, and Abdul Rahim Othman. Smart sensing with edge computing in precision agriculture for soil assessment and heavy metal monitoring: A review. *Agriculture*, ”2021”.

- [8] Hanzhe Li, Xiangxiang Wang, Yuan Feng, Yaqian Qi, and Jingxiao Tian. Driving intelligent iot monitoring and control through cloud computing and machine learning, 2024. URL <https://arxiv.org/abs/2403.18100>.
- [9] Martin Kleppmann. *Designing Data-Intensive Applications*. O'Reilly Media, 2017.
- [10] Mario Lezoche and Hervé Panetto. Cyber-physical systems, a new formal paradigm to model redundancy and resiliency. 2018. URL <http://arxiv.org/abs/1810.06911>.
- [11] Rishika Shree, Tanupriya Choudhury, Subhash Chand Gupta, and Praveen Kumar. Kafka: The modern platform for data management and analysis in big data domain. In *2017 2nd International Conference on Telecommunication and Networks (TEL-NET)*, 2017.
- [12] Chung Lai Deryck Ho, Chung–Horng Lung, and Zhengding Mao. Comparative analysis of real-time data processing architectures: Kafka versus mqtt broker in iot. In *2024 IEEE 4th International Conference on Electronic Communications, Internet of Things and Big Data (ICEIB)*, 2024.
- [13] Neha Narkhede Jay Kreps and Jun Rao. Kafka: a distributed messaging system for log processing. In *Proceedings of the NetDB Workshop*, 2011. URL <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:18534081>.
- [14] Avinash Lakshman and Prashant Malik. Cassandra: a decentralized structured storage system. *SIGOPS Oper. Syst. Rev.*, 2010.
- [15] Arbër Sh. Perçuku, Daniela V. Minkovska, Lyudmila Y. Stoyanova, and Arta E. Abdullahu. Iot using raspberry pi and apache cassandra on pv solar system. In *2020 XXIX International Scientific Conference Electronics (ET)*, 2020.
- [16] Rajesh Nishtala, Hans Fugal, Steven Grimm, Marc Kwiattkowski, Herman Lee, Harry C. Li, Ryan McElroy, Mike Paleczny, Daniel Peek, Paul Saab, David Stafford, Tony Tung, and Venkateshwaran Venkataramani. Scaling memcache at facebook. In *Proceedings of the 10th USENIX Conference on Networked Systems Design and Implementation*. USENIX Association, 2013.
- [17] Josiah Carlson. *Redis in Action*. Manning Publications, 2013.

- [18] Sneha M. Pragathi B.C., Hrithik Maddirala. Implementing an effective infrastructure monitoring solution with prometheus and grafana. *International Journal of Computer Applications*, 2024.